

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน

ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

กานต์ ศรีวิภาสธิตย์ ญัฐนันท์ ตั้งพิระสิทธิ์ ชาติชาย อิมเกษรรุ่งเจริญ และธีรดา ป้องสีดา

สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

THE PARTICIPATION IN SMALL SCHOOL MANAGEMENT OF PRIMARY EDUCATION COMMITTEES OF NAKHONRATCHASIMA EDUCATIONAL AREA OFFICE ZONE 3

Kan srivipasathit, Natthanang Tangphirasil, Chatchai Imgaysornrungscharoen and Teerada Pongsrida
Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

E-mail address: dr.kan_phd@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 16 เมษายน 2563

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 5 มิถุนายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 9 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหาร ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ประชากรที่ใช้ในศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 คือโรงเรียน จำนวน 88 โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 801 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ใช้สำรวจสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณ หาค่าของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านวิชาการอยู่ในอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 3 คือด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับ 4 คือด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this study was To study the level of management participation of the Basic School Board of Small Schools Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 3 Population used in the study of the level of administrative participation of the basic education committee Small school Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 3, consisting of 88 schools, the basic education committee of 801 people. The samples used in the study of the level of administrative participation of the small school basic education committee. Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 3, consisting of 260 basic education committee members. Tools used for data collection. Is a questionnaire for surveying the participation in the administration of the basic school board of small schools Under the Office of Nakhon Ratchasima Educational Service Area The statistics used in data analysis were calculated for reliability of the questionnaire using the Cronbach's alpha coefficient formula, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that

The participation in the administration of the basic school board of small schools under the Office of Nakhon Ratchasima Educational Service Area 3 was at the moderate level in the management of all 4 schools, with academic participation. Ranked at 1 in the high level, ranked at 2 in general management In the middle level, the 3rd ranking was budget. In the middle level and the 4th position is personnel management. Moderate.

Keywords: The Participation, Administration, Basic education institution

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่นับว่าเป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับของประเทศไทย จนถึงปีพุทธศักราช 2560 รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิ และเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ หรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ.2561:20) เพราะรัฐบาลมองเห็นว่าการศึกษเป็นสิ่งสำคัญ เป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม และการสืบสานทางวัฒนธรรม

การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (เกษม วัฒนชัย.2556:15-17)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาท และหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการ ของสถานศึกษา จึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน พร้อมกับยึดถือหลักของการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคม ด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย ของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้ การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้น สถานศึกษา และคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศเป็นไปอย่างมีทิศทางชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะโรงเรียนในระดับประถมศึกษา การบริหารงานต้องยึดหลักในการบริหาร 3 ประการ คือ ความเป็นเอกภาพ การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557:16) การจัดการศึกษา ในระดับโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นสำคัญโดยให้ชุมชนมี ส่วนร่วมโดยตรง คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทน ศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2557: 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 31 – 38) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

1. คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบด้านบริหารจัดการเพื่อเป็นตัวอย่างการบริหารจัดการ
2. ให้จัดทำ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
3. จัดรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น
4. พัฒนาหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการให้โรงเรียนขนาดเล็ก
5. ติดตามการใช้หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก

6. ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย
7. ส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
8. ส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ
9. ส่งเสริมการประเมินตนเองในการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหารโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
10. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ดีเด่นอย่างน้อย 1 กิจกรรม เพื่อเป็นตัวอย่างกับโรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ
11. คัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดกิจกรรมได้ดี และเป็นต้นแบบได้
12. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเป็นเลิศของแต่ละโรงเรียน
13. สรุปรายงาน และเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับรู้

จากรายงานการศึกษาประจำปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนขนาดเล็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหา ในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชนบท ไม่ค่อยได้รับความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม บางกลุ่มอาจจะยังไม่เข้าใจในหลักการบริหารโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3.2561 : 11) ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ในช่วงที่มี การปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน น่าจะมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าหากคณะกรรมการขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแล้ว อาจทำให้ผลการจัดการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเกิดแรงจูงใจ ที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหา เพื่อให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บริบทโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. การบริหารงานโดยคณะกรรมการ หรือการบริหารโดยองค์กรคณะบุคคล

5. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 คือ โรงเรียน จำนวน 88 โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 792 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 260 คน จากสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 88 แห่ง การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 39 - 40) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 260 คน

ขั้นที่ 2 กำหนดจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ 100 % จำนวนสถานศึกษาที่เป็นประชากร ได้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 แห่ง

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านวิชาการอยู่ในอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 3 คือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 4 คือด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

2. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการเรียนการสอนและแผนปฏิบัติการโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีส่วนร่วม

น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

3. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านงบประมาณของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง และการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

4. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือทำงานร่วมกับบุคลากรของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

5. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารทั่วไปโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การรับทราบข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน และท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระเป๋ยบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 เพิ่งเริ่มประกาศใช้คณะกรรมการสถานศึกษาอาจจะยังสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนหรือโรงเรียนอาจจะมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อปรึกษาหารือปัญหาน้อยเกินไป และกรรมการบางท่านอาจจะมีภารกิจส่วนตัวมากเกินไป จนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิรันดร์ เกสรสุริยวงศ์ (2561) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการประชุมสัมมนาคณะกรรมการโรงเรียนเพียงไม่กี่ครั้ง ผู้ทำหน้าที่เป็นกรรมการสถานศึกษามีภารกิจหรืองานอื่น ๆ ที่จะต้องทำไม่สามารถเข้าร่วมประชุมสัมมนาตามที่กำหนดได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ วงษ์ใหญ่ (2560) ที่พบว่า ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการศึกษาไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง และไม่มีความรู้เรื่องปัญหาและนโยบายการศึกษาใหม่ ๆ จึงส่งผลสะท้อนให้การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อนำมาพิจารณารายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญในงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการ บริหารงานในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2559) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู และผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียนการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น พันธ์ หัสนาคินทร์ (2559) กล่าวว่า งานวิชาการได้แก่ งานเกี่ยวกับ ครู ตัวนักเรียน การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์การสอน และเทคโนโลยีทางการศึกษา ฉะนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึง มีความคุ้นเคยเกี่ยวกับงานวิชาการ ในโรงเรียนมาก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งทุกคนก็เคยผ่านขั้นตอนทาง วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษามาแล้วทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการเรียนการสอนและแผนปฏิบัติการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ การจัดหาวิทยากรบุคคลภายนอกทั้งใน และนอกท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนอยู่ในระดับ มาก อันดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนอยู่ ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2547 เพิ่งประกาศใช้ได้ไม่นานและมีการกำหนด บทบาทใหม่ คณะกรรมการอาจจะยังไม่เข้าใจ ในบทบาทใหม่เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ วงษ์ใหญ่ (2560) ที่พบว่า ปัญหาผู้นำ ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา คือ การไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และไม่มีความรู้เรื่องปัญหา และ นโยบายการศึกษาใหม่ ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนอง เครือมาก (2560) พบว่า การปฏิบัติ หน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น เพราะเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละด้านนั้นยังไม่ได้ ลง มือปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพราะโรงเรียนส่วนมากมีการประชุมเพียงไม่กี่ครั้ง อีกประการหนึ่งคณะกรรมการอาจมี ความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หรือติดตาม ผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียน การสอนของครู หรือร่วมประเมินคุณภาพโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจนนิง (Jenning. 1980) พบว่า กรรมการศึกษามีความรู้ด้านระบบบริหารงานของโรงเรียนไม่เพียงพอและขาดเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ ที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องประสานงาน และร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อดำเนินงานด้านวิชาการให้ได้ผล มากกว่าเดิม จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ นโยบายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ เบเคอร์รา (Baccerra.1974) ทำการวิจัยพบว่า การตัดสินใจใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหาร และตัวแทนชุมชนจะต้อง ร่วมมือกัน ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่ บทบาท และนโยบายที่ตกลงกันได้

1.2 ด้านงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการให้ความสนใจการใช้จ่ายเงินในโรงเรียน ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการหารายได้มาสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียน และต้องการมีส่วนร่วมรับรู้ในการบริหาร

งบประมาณในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติที่สนองต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมิท (Smith. 1971) ที่พบว่า สมาชิกคณะกรรมการศึกษาจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยที่คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรู้เห็น ฉะนั้นการบริหารงานด้านงบประมาณในโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อ และเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2561:48) ที่กำหนดหลักการบริหารงบประมาณไว้ คือ ตรงตามวัตถุประสงค์ตรงตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ถูกต้องตามระเบียบทันตามเวลาที่กำหนดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทุกขั้นตอน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านงบประมาณของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบงานด้านงบประมาณของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม กำกับ ดูแลการใช้เงินงบประมาณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการไม่มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านการบริหารงบประมาณ การเงิน และพัสดุเท่าที่ควร จึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะ

ถ้าแสดงความคิดเห็นออกไป เมื่อมติที่ประชุมถือปฏิบัติอาจเกิดความผิดพลาดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนนิง (Jenning.1980) ที่พบว่า กรรมการศึกษามีความรู้ด้านระบบบริหารงานของโรงเรียนไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน งบประมาณ และขาดเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ การบริหารงบประมาณในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระเบียบ กฎหมายจำนวนมากยากที่จะเข้าใจในวิธีการ และอีกส่วนหนึ่งคณะกรรมการอาจจะยังไม่ได้ดำเนินการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนอง เครือมาก (2560) พบว่า เรื่องต่าง ๆ ในแต่ละด้านคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพราะโรงเรียนส่วนมากมีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเพียงไม่กี่ครั้ง

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน หรืออาจเกิดจากโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของคณะกรรมการเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทัศน์ วัฒนสุทธิ (2554) ที่พบว่า กรรมการโรงเรียนยังขาดความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนอง เครือมาก (2560) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปรึกษาหารือกับคณะกรรมการโรงเรียนในเรื่องการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนเกี่ยวกับอาคารสถานที่มากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนต้องการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่บุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการ

บริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ส่วนใหญ่การปรึกษาหารือด้านบุคลากรมักปฏิบัติกันในโรงเรียนเท่านั้น ถ้านำเรื่องนี้ไปปรึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายนอก อาจจะไม่สะดวกทำให้เกิดความล่าช้า และเป็นการเสียเวลาในการประกอบอาชีพส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนชุมชน หรือผู้บริหารโรงเรียนอาจคิดว่าเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนจัดการกันเองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ไพศาล อินทับทัน (2557) ที่พบว่า บทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติหน้าที่จริงอยู่ในเกณฑ์น้อย และบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกับบทบาทที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารทั่วไปมีขอบข่ายที่กว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2555) ให้ความตอนท้ายสุด กล่าวว่า “งานอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในความรับผิดชอบของงานใด” ทำให้งานด้านการบริหารทั่วไปมีความสำคัญขึ้นมาทันที โรงเรียนจำเป็นต้องหาแนวร่วมคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อดำเนินงานบางสิ่งบางอย่างให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการที่อยู่ในท้องถิ่น นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Emilliano, 1959 ที่พบว่า ความคาดหวังของทางโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชน มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมจึงอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ 1 คือ การรับทราบข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น เสนอแนะ และ ให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนง เครือมาก (2560) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการประชุมสัมมนาคณะกรรมการ จึงทำให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรายข้อด้านนี้ อยู่ในระดับมาก แต่แย้งกับผลการวิจัยของ ประไพ สุนทรมัจฉะ (2556) ที่พบว่า กรรมการสถานศึกษา มีปัญหาในระดับมาก ด้านการประสานงาน ด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ด้านการแต่งตั้งคณะทำงาน และด้านการให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ และผลการวิจัยของ ไพศาล อินทับทัน (2557) ที่พบว่า บทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติหน้าที่จริงอยู่ในเกณฑ์น้อย

จากสภาพความเป็นจริงโดยทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองได้ไม่มากเท่าที่ควรประกอบกับผลการวิจัยของ ประไพ สุนทรมัจฉะ (2556) พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียน อยู่ในระดับ

ปานกลาง และผลจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นางลักษณ อุดมวงษ์และคณะ (2553) พบว่า บทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทหน้าที่ที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ สอนง เครือมาก (2560) ที่พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนที่ได้รับแต่งตั้งมีภารกิจส่วนตัวมากไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดการประสานงานสัมพันธ์ที่ดี ไม่เห็นความสำคัญของคณะกรรมการ ทำให้โรงเรียนขาดโอกาสได้รับการสนับสนุนและเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าที่ควร ทั้งที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นซึ่งรู้และเข้าใจสภาพชุมชนของตนเป็นอย่างดี

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่วนใหญ่มีความแตกต่างจากผลการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงแรกที่แต่งตั้งกันขึ้นมาอย่างรีบเร่ง ทำให้ได้คณะกรรมการที่ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ หรือไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับทางโรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนก็ขาดการประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ ซึ่งต่างจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงนี้ที่มีการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะสามารถช่วยงานของโรงเรียนได้ และโรงเรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดี มีการติดต่อประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ และประชุมเลือกเปลี่ยนเรียนรู้อันอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการประชุมสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่จะต้อง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในทุกด้าน ตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กำหนดไว้
3. ทางราชการควรจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (2555). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เกษม วัฒนชัย. (2556). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). สำนักงาน. **รายงานการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2561.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2560). สำนักงาน. **เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคณะกรรมการ
โรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยวัฒน์ เรืองวานิชกุล. (2560). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขต
การศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญยุทธ แสงมณี. (2557). **การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557.
- นรินทร์ เกสรสุริยวงศ์ และคนอื่นๆ. (2557). **ศึกษาสภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของคณะกรรมการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลานสัก จังหวัดอุทัยธานี**.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ. (2557). **สถานศึกษาใน
ประเทศที่ดัดสรร**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ประไพ สุนทรมัจฉะ. (2557). **สภาพและความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา**. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง. ปริญญาโทมหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). **การศึกษาความต้องการของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหาร
สถานศึกษาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทมหาบัณฑิต. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพศาล อินทับทัน. **รูปแบบทางสังคมวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
พัฒนา**. ปริญญาโทปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วรารณณ์ วงษ์ใหญ่. (2561). การศึกษาการบริหารงานของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561.
- สนอง เครือมาก. (2560). บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ นาวิการ. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). การบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ปริ้นตังแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สัมฤทธิ์ เจริญดี. (2553). การบริหารโดยองค์คณะบุคคล: กรณีผู้แทนข้าราชการครูในคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (2557). รายงานการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดนครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2553). เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- สุดสวาท ยิ่งแจ่ม และคนอื่น ๆ. (2561). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. ตามทัศนะของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญามหาบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุทัศน์ วัฒนสุทธิ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2555). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abdel, H. (1973). *Engineering Soil Mechanics*. Englewood Cliffs. N.J: Prentice – Hall.
- Elin, Louis Bruce. (1992). *The Rold of the Elementary School Principal in Community School Relation*. Dissertation Abstracts International. 32(1)(January.1972) :6020-A.
- Emilliano, C.Rarmirez. (1995). *Activties and Proceddures of Some Community School; in The United States and Their Implications for The Philiphines*. Dissertation Abstracts International. 20(6),(December.1959) : 6024-A
- Hakanen,Lavri John. (1975). *An Investigation of Scholl Community Communication in Vermillion South Dakota Districts,.* Disserttation Abstracts International. 35 (March.1975) ; 6004-A.
- Schuler,R.S.,& Vandra, H.L. (1987). *Personal and Human Resource management*. New York : West Publishing.